

C9500 Užitá chemie

3. lekce

Zdroje energie –obnovitelné

Mgr. Ing. Radka Kopecká, Ph.D.

175344@mail.muni.cz

Zdroje energie

- **Neobnovitelné zdroje energie** jsou zdroje energie, jejichž vyčerpání je očekáváno v horizontu maximálně stovek let, ale jejichž případné obnovení by trvalo mnohonásobně déle. K tradičním neobnovitelným zdrojům patří fosilní paliva - uhlí, ropa, zemní plyn, atd.
- **Obnovitelné zdroje energie** jsou zdroje energie, které se v lidském časovém měřítku přirozeně obnovují. Patří mezi ně sluneční záření, vítr, déšť, příliv, vlny a geotermální teplo, biomasa, atd.

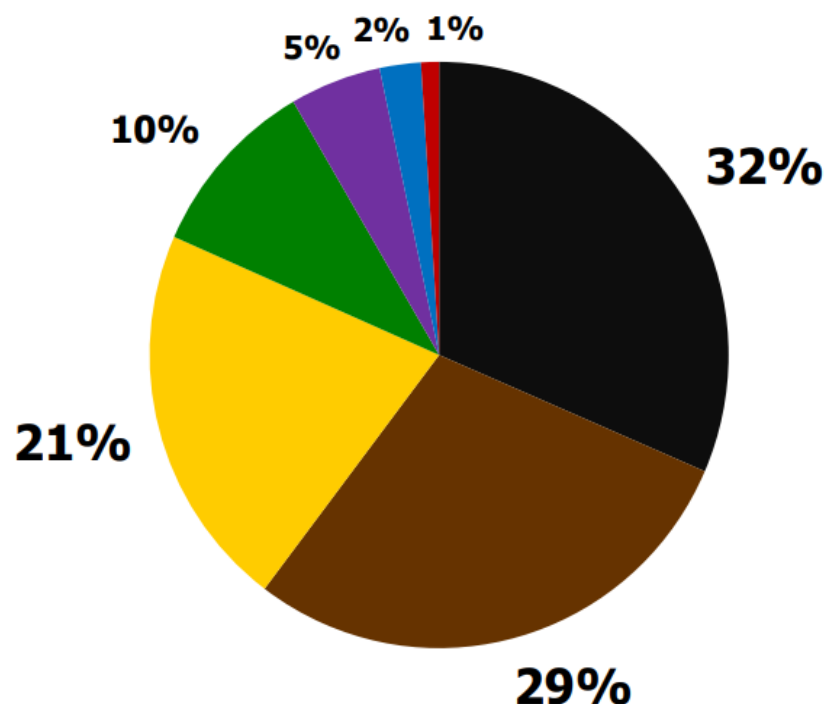

Co je energie?

- Primární zdroje energie
- Sekundární zdroje energie

K velkým problémům lidstva v současné době patří zajišťování jeho energetických potřeb. Energetická potřeba lidstva přitom stále narůstá. Je to dáno mnoha faktory, např. stoupajícím počtem obyvatel na Zemi, rostoucími požadavky lidí apod.

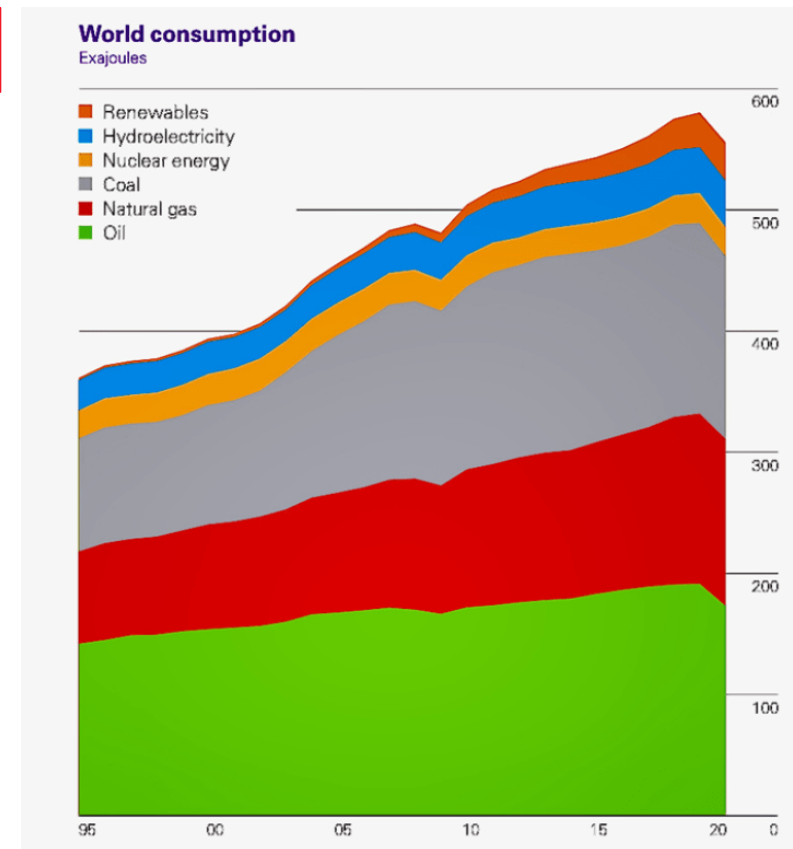
Primární zdroje energie v roce 2011

Kdy dojde k vyčerpání zásob???

- Ropa
- Uhlí
- Zemní plyn
- Biopaliva a odpad
- Jaderná energie
- Vodní energie
- Ostatní - geotermální, větrná, solární atd.

Zdroj: International Energy Agency. *Key World Energy Statistics*.

Sluneční energie

- = aktivní využívání slunečního záření pro přímou výrobu elektrické energie
- sluneční záření se zachycuje ve formě fotonů a mění se přímo v elektřinu

Historie

- Fotovoltaický jev byl objeven v roce **1839** francouzským fyzikem **Alexandrem Becquerelem**.
- První fotovoltaický článek byl sestaven až v roce **1883** **Charlesem Frittssem** – polovodivý selen pokryl velmi tenkou vrstvou zlata. Účinnost byla cca 1 %.
- **Albert Einstein** obdržel v roce **1921** Nobelovu cenu za teoretické vysvětlení fotoelektrického jevu a práce v oblasti teoretické fyziky.
- V roce **1946** si nechal **Russel Ohl** patentovat konstrukci solárního článku.
- Solární články stávající konstrukce byly vyvinuty v roce **1954** v **Bell Laboratories**.
- Začátkem **70. let 20. st.** se fotovoltaické články dostaly z téměř výhradního užití v kosmické technice do širšího praktického použití – na bójy a majáky, do kapesních kalkulaček aj. aplikací.
- Po roce **2000** začala ve světě rozsáhlá výstavba **fotovoltaických elektráren**.

Využití solární energie

přímé

- pro výrobu elektrické energie (obvykle [fotovoltaický článek](#) ale také [stirlingův motor](#)),
- v zemědělství (skleníky),
- zpracování užitkové vody (ohřev, ale též [desalinace](#) a desinfekce),
- vytápění.

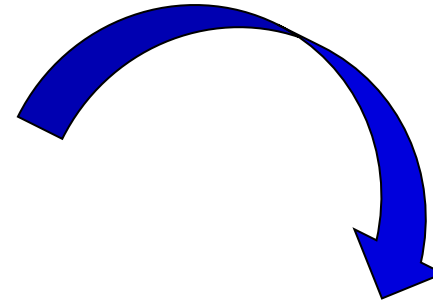
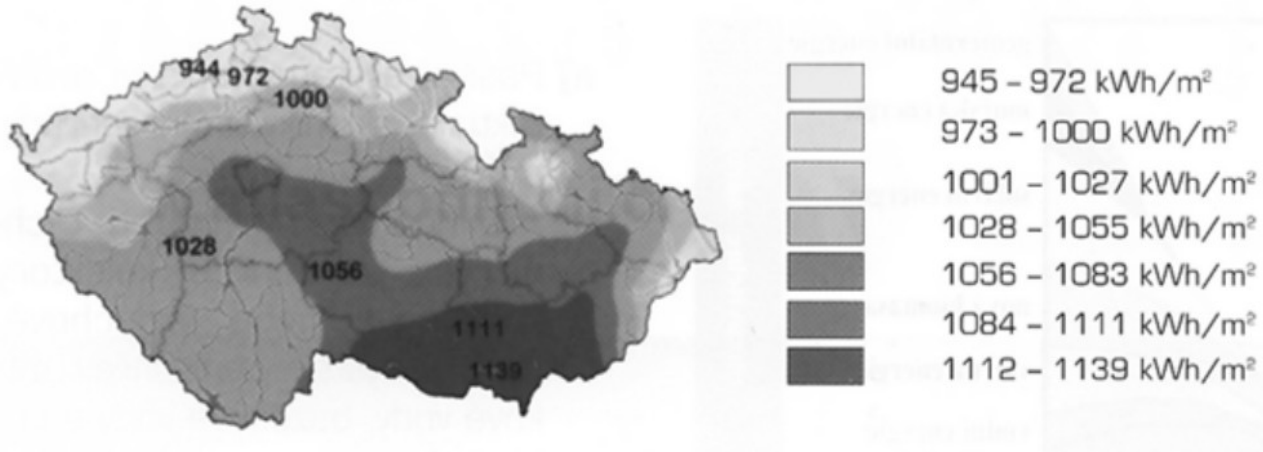
nepřímé

- potenciální energii vody (využívaná ve vodních elektrárnách),
- kinetickou energii vzdušných mas (vítr),
- chemickou energii biomasy (včetně fosilních paliv, kde akumulace sluneční energie proběhla před dlouhou dobou).
- Fotosyntéza je biochemický proces, při kterém se mění přijatá energie světelného záření na cukry a kyslík .

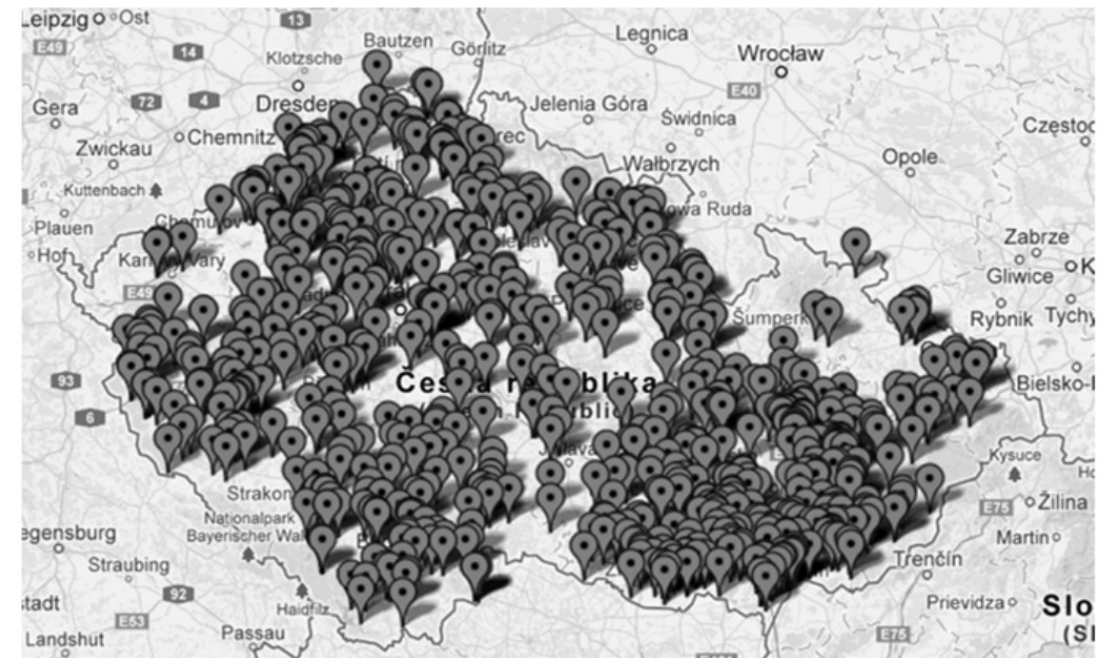

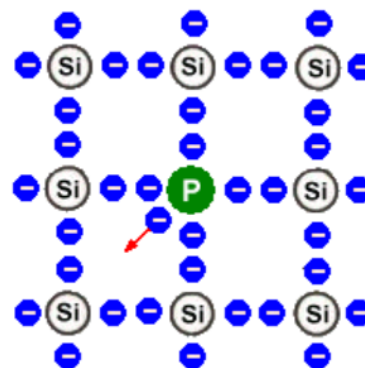
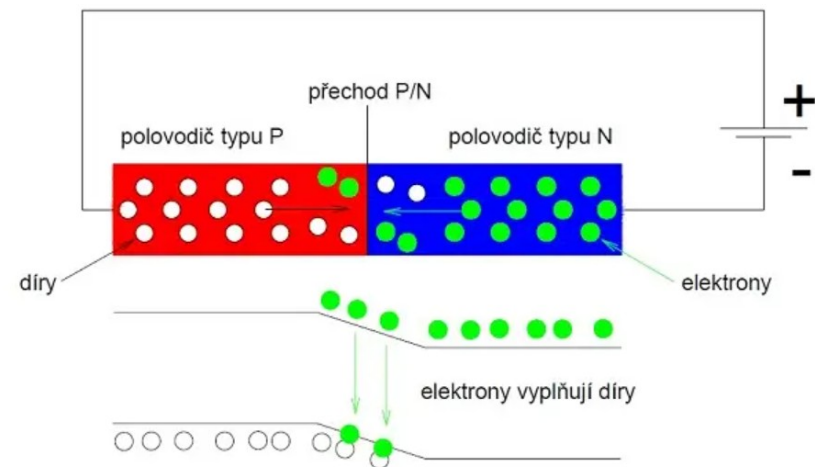
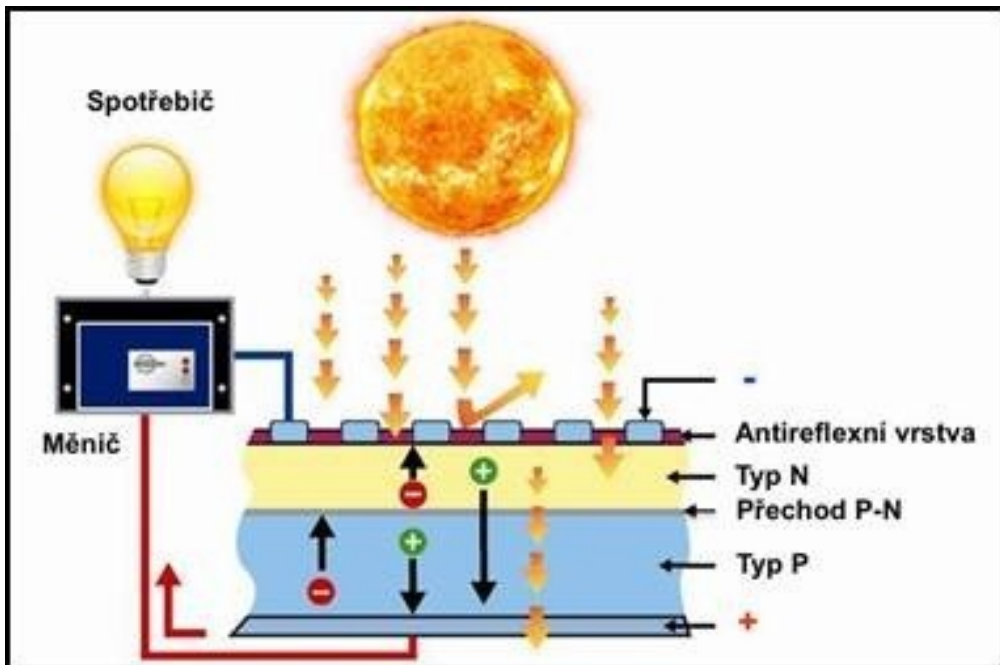
Roční průměrný úhrn slunečního záření

Rozvoj fotovoltaických systémů v ČR

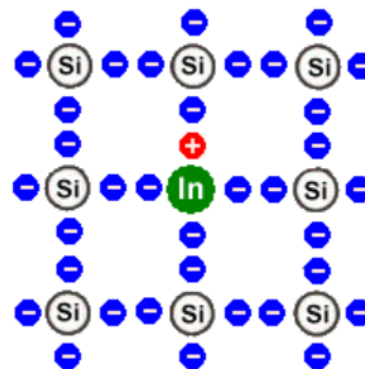

➤ typy fotovoltaických článků

Vodivost typu N (negativní):

V krystalu křemíku jsou některé atomy nahrazeny pětímocnými atomy, např. fosforu nebo arzenu. Jejich čtyři valenční elektrony se účastní vazeb, ale páté se již v chemických vazbách nemohou uplatnit. Jsou velmi slabě vázané a již při nízkých teplotách se z vazeb uvolní. Tyto volné elektrony způsobují po připojení zdroje **elektronovou vodivost** polovodiče typu N.

Vodivost typu P (pozitivní)::

Zabudují-li se do krystalové mřížky křemíku atomy trojmocného prvku se třemi valenčními elektrony, např. india, chybí pro obsazení všech chemických vazeb elektrony. V místě nenasycené vazby vznikne "díra" s kladným nábojem. Tuto "díru" může zaplnit elektron z některé jiné vazby a "díra" se v krystalu přesune na jeho místo. Po připojení zdroje vznikne **děrová vodivost** polovodiče typu P.

Větrná energie

- Vítr je pohyb vzniklý důsledkem rozdílných tlaků, které ovlivňuje teplota.
- Vznik větru ovlivňuje otáčení Země, rozmístění pevnin a moří, zemský povrch.
- Vítr roztáčí větrnou turbínu umístěnou na stožáru a větrná energie je přeměněna na mechanickou, kterou generátor přemění na elektrickou a ta je dále rozvedena do sítě.

Větrné elektrárny

Výhody: Větrné elektrárny neprodukují tuhé či plynné emise, nemají odpad, nezatěžují půdu, estetika je o individualním názoru.

Nevýhody: proměnlivost větru, hlučnost, složité umístění (CHKO).

- Podíl na výrobě elektřiny v ČR 4 %.

Geotermální energie

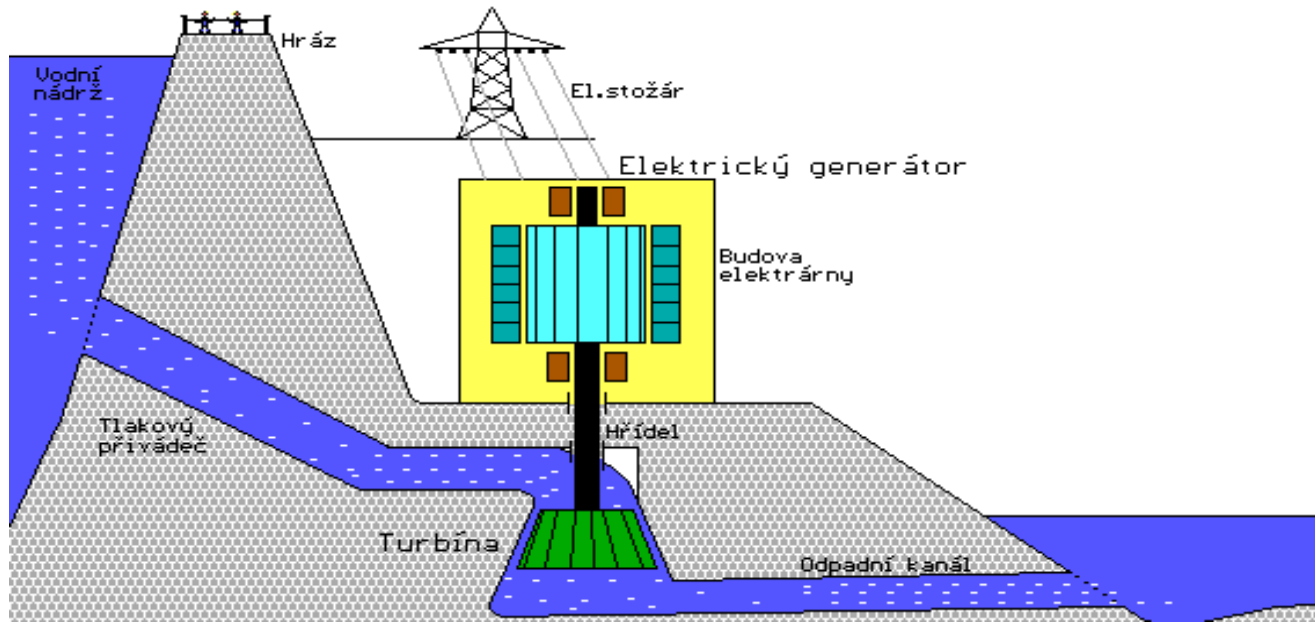
- Vyrábí elektřinu z tepelné energie z nitra Země (horká pára, prameny).
- Výstavba ve vulkanicky aktivních oblastech.
- Island, Itálie, Nový Zéland

Vodní energie – vodní elektrárny

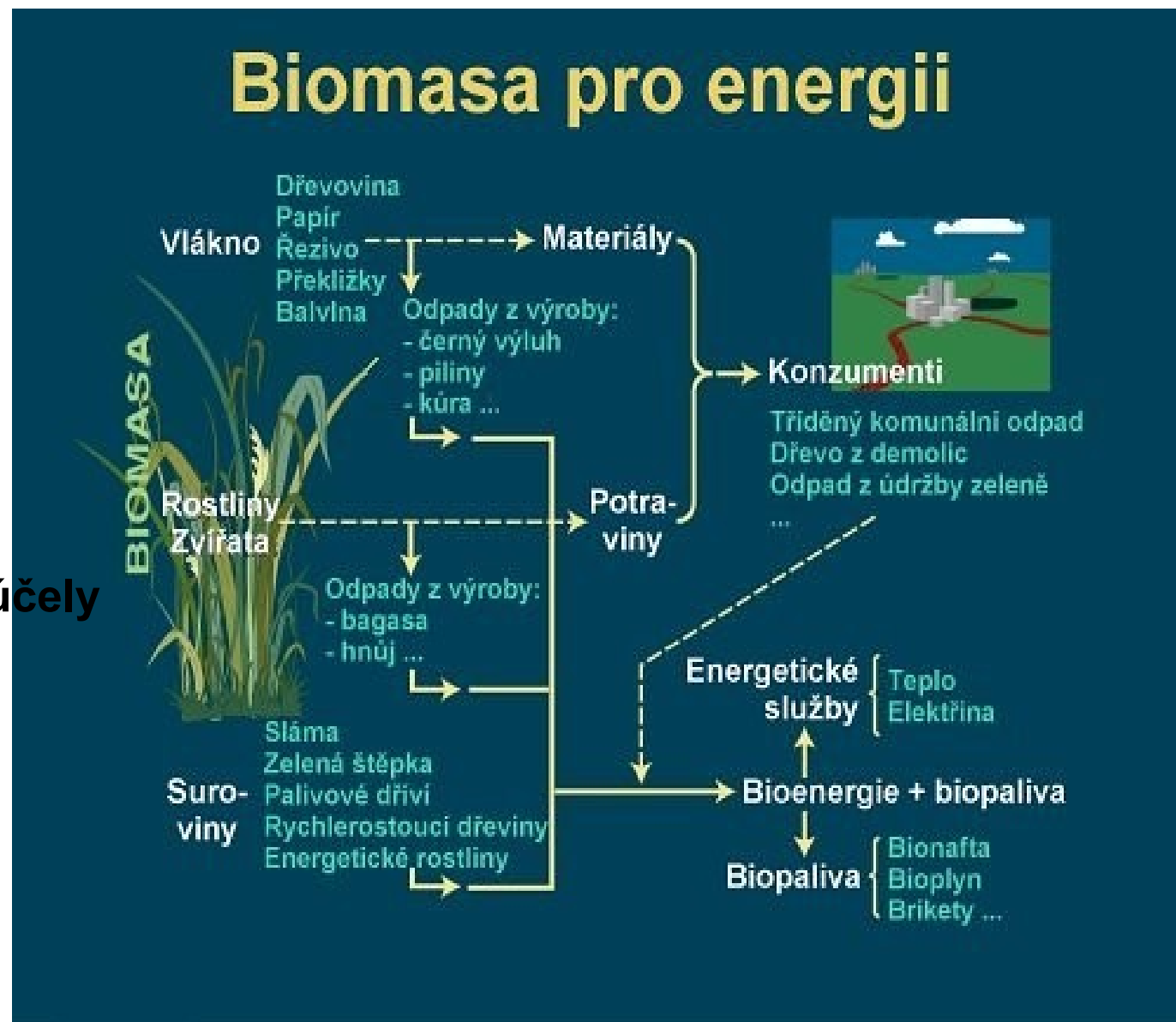
- Proudící voda roztáčí turbínu, generátor přeměňuje mechanickou energii na elektrickou a ta se transformuje do míst potřeby.

- **Výhody:** Neznečišťuje ovzduší, nedevastuje krajinu, jsou bezodpadové, vysoce bezpečné.
- **Nevýhody:** závislost na průtoku vody, zatopení velkého území, stavba časově náročná.

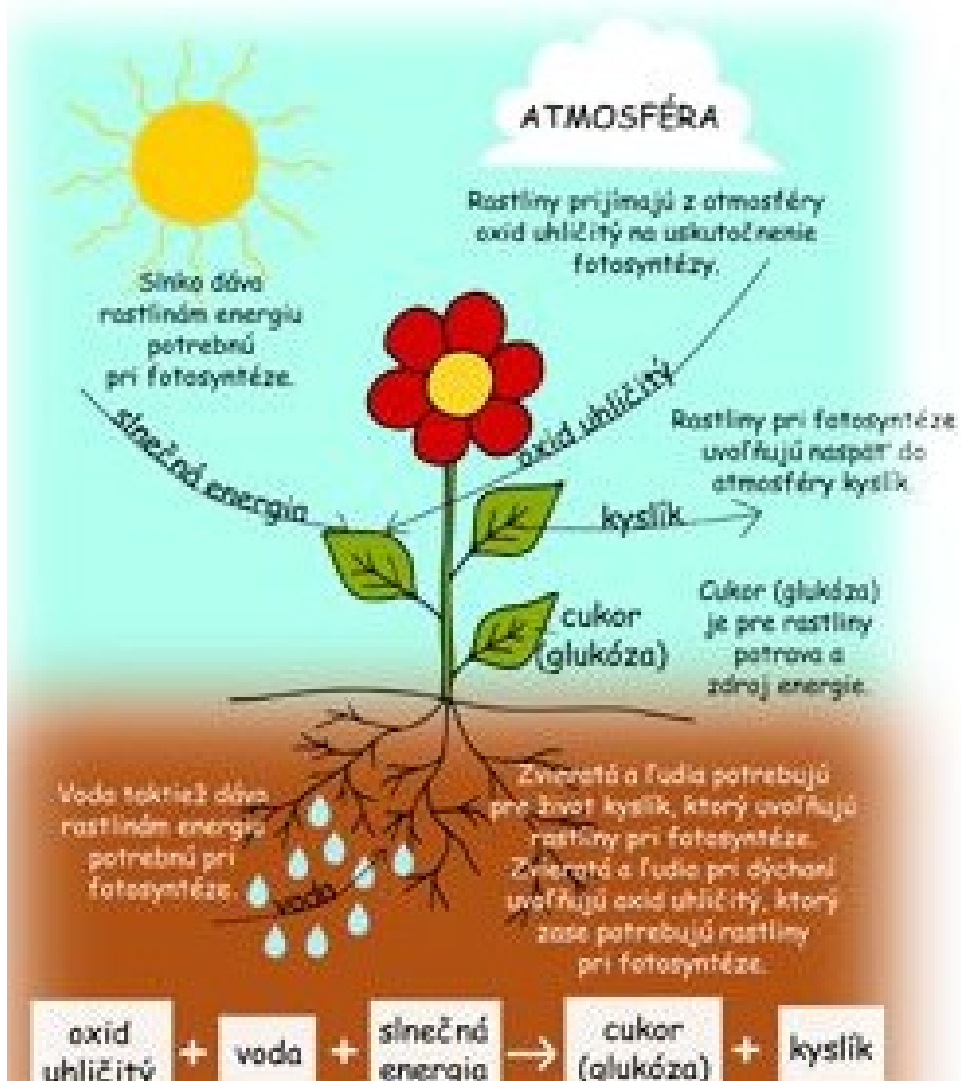
Biomasa

- Je organická hmota.
  - **Výhody:** nízká emise CO₂, která je rovna spotřebě nově narůstajících rostlin; využití odpadu; dostupnost zdroje; využití nepotravinářské půdy.
  - **Nevýhody:** spalování uhlí, vznik odpadu – popel.
- **Biomasa pěstovaná pro energetické účely**
- Odpadní biomasa

• Podíl na výrobě elektřiny v ČR - 28 %.

FOTOSYNTÉZA

Výhody	Nevýhody
využití odpadu	účinnosť pri výrobe elektriny
dostupnosť technológií pro spalování	v některých případech nutná úprava paliva
vyrovnaná bilance oxidu uhličitého	náklady na některé typy úpravy
energie je stále dostupná	náklady na dopravu
možnosti úpravy paliva	nustnost skladovacích prostor
možnosť využiti v domácnostech	výroba není bez emisí

➤ Získávání energie z biomasy

- Spalování (karbonizace, pyrolýza)
- Zplyňování
- Alkoholové kvašení
- Methanové kvašení
- Esterifikace olejů...

Přehled zdrojů energie v ČR

